

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2017

Innehåll

Inledning	5
Statsrådsberedningen	6
Arbetsmarknadsdepartementet	7
Nya utstationeringsregler	7
Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning	8
Nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga.....	8
Ändring av deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen.....	9
Genomförande av sjöfolksdirektivet	9
Extratjänsterna utvidgas	9
Finansdepartementet	10
Nya standarder för dokumentation vid internprissättning och land-för-land-rapportering på skatteområdet	10
Klargöranden om informationsutbyte om finansiella konton	11
Förstärkt konkurrens på lika villkor i kontantbranschen	11
Nya moderniserade författningar för behandling av personuppgifter i Skatteverkets och Tullverkets brottsbekämpande verksamheter.....	12
Ändrade skatteregler för vattenkraft, kärnkraft och el	12
Ändrade regler kring beskattning vid överlåtelse av fastighet till juridisk person	13
Utvidgad skattebefrielse för egenproducerad el	14
Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län	14
Arbetsrättsliga villkor vid upphandling.....	15
Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner	15
Försvarsdepartementet	16
Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter	16
Veterandagen som allmän flaggdag	16
Justitiedepartementet	17
Stärkt rättssäkerhet för misstänkta och bättre dokumentation av förhör i brottsutredningar	17
Skärpta straff för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.....	18
Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå	18
Effektivare och mer ändamålsenlig mark- och miljöprocess	19
EU:s omarbetade insolvensförordning börjar tillämpas	20
Kroppsbesiktning för att utreda ålder i brottmålsprocessen.....	20
Ny förordning om statlig ersättning för asylsökande med flera.....	21
Meddelarskydd i privata verksamheter.....	21
Avlägsnande – en ny form av särskild handräckning	22
Utökad samverkan mellan domstolar	22
Ökad rättssäkerhet i samband med medling	23
Ny lag om personnamn	24
Nya regler om framtidsfullmakter och behörighet för anhöriga	24
Skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott	25

Nya regler om fakturabedrägerier och andra förmögenhetsbrott	26
Nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater.....	26
Sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd	27
Kulturdepartementet	28
Bättre förutsättningar för en livskraftig kommersiell radio.....	28
Nya regler gällande utförelse av kulturföremål och kyrkliga kulturminnen...	29
Ny reglering på museiområdet	30
Möjlighet att skänka eller förstöra museiföremål	30
Miljö- och energidepartementet	31
Ny elsäkerhetslag	31
Ändringar i ellagen och fjärrvärmelagen	32
Tydligare avtalsinformation på elfakturor	32
Näringsdepartementet	33
Nya körkortsregler för bosatta utanför EES	33
Krav på tillstånd för att bedriva försöksverksamhet med självkörande fordon	34
Förändrat tillsynssystem för nationella fartyg	34
Planeringsbesked och fler bygglovsbefriade åtgärder.....	35
Ändrade riktvärden för trafikbuller vid bostadsbyggnader	35
Förbud mot utsläpp av orenat barlastvatten.....	36
Nya kombinationer av registreringsnummer för fordon	36
Besiktning av fordon	37
Värdeåterföring vid satsningar på transportinfrastruktur	37
Tidsbegränsade bygglov för bostäder.....	38
Viktiga meddelanden till allmänheten via telefon	38
Socialdepartementet	39
Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre	39
Avgiftsfri tandvård för personer till och med det år då de fyller 21 år	40
Kostnadsfria preventivmedel för personer under 21 år	40
Ny lag och förordning om hur hälso- och sjukvårdsverksamhet ska organiseras och bedrivs	40
Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet	41
Ökad patientmedverkan vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård.....	41
Ny lag och förordning om elektroniska cigaretter.....	42
Förhöjt allmänt tandvårdsbidrag från 65 år	42
Tillgång till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner för den vars uppehållstillstånd har upphört att gälla	43
Utbildningsdepartementet	44
Nytt rekryterande studiestöd	44
Tydligare regler om studiestöd för personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd.....	45
Betyg införs på försök från och med årskurs 4 under frivilliga former	46

Lovskola ska erbjudas	46
Ökad digital kompetens	47
Utökad statsbidrag för handledare inom Läsllyftet	48
Försöksverksamhet med branschskolor inleds	48
Försöksverksamheten med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning utvidgas	49
Utbildningsbidraget för doktorander tas bort	49
Universitet och högskolor får större möjligheter att bedriva uppdragsutbildning	50
Möjligt att erbjuda behörighetsgivande förutbildning och anordna enstaka kurs inom yrkeshögskolan	50
Lättare att jämföra intyg från folkhögskolan med andra kvalifikationer	51
Utrikesdepartementet	52

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som har trätt i kraft under första halvåret 2017 eller en tid därefter, både sådana som är nya och ändringar i befintliga.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2017:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen har ansvar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet. I Statsrådsberedningen finns statsministerns kansli och samordnings- och energiministerns kansli. Därutöver finns samordningskansliet, förvaltningschefens kansli, rättschefens kansli, granskningskansliet och kansliet för samordning av EU-frågor. I statsministerns kansli ingår även Innovationsrådets kansli.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Stefan Löfven:

Pressekreterare Ingela Nilsson

Tfn 072-551 41 16

Pressekreterare Jonatan Holst

Tfn 072-227 85 35

Presskontakt hos samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan:

Pressekreterare Gunilla Hjalmarson

Tfn 072-545 70 79

Till halvårsskiftet 2017 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor som rör en väl fungerande arbetsmarknad. Hit hör insatser för unga i jobb, matchning, arbetsmarknads-politiska program, arbetslöshetsförsäkringen samt frågor om arbetsrätt och arbetsmiljö, så att alla människor har möjlighet att delta i arbetslivet med goda arbetsvillkor. Departementet har också sam-ordningsansvar för nyanländas etablering.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson:
Pressekreterare Natali Sial
Tfn 072-520 54 49

Nya utstationeringsregler

Ny förordning: Förordning (2017:319) om utstationering av arbetstagare

Ändringar: Lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare och lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:107 Nya utstationeringsregler

SFS: 2017:319–321

Ikraftträdande: 1 juni 2017

Ändringarna innebär bland annat att möjligheterna att uppnå kollektivavtal som reglerar villkoren för utstationerade arbetstagare, ytterst med stöd av stridsåtgärder, utvidgas genom att det införs ett system med kollektivavtal med begränsade villkor och verkningar. Ett kollektivavtal för utstationerade arbetstagare ger kontrollbefogenheter för den arbetstagarorganisation som sluter avtalet. Utanförförstående utstationerade arbetstagare får rätt till vissa kollektivavtalsvillkor. Det införs också ett skydd mot repressalier för utstationerade arbetstagare.

Den nya förordningen innehåller bestämmelser som gäller bland annat information och anmälningsskyldighet, som kompletterar bestämmelserna i lagen om utstationering av arbetstagare.

Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning

Ny förordning: Förordning (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

SFS: 2017:462

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Den nya förordningen upphäver och ersätter förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. De huvudsakliga förändringarna i förhållande till den tidigare förordningen gäller bidragen för lönekostnaderna. Benämningarna på dessa ändras och beskrivningarna av dem förtydligas (nya benämningar blir lönebidrag för utveckling i anställning, lönebidrag för anställning och lönebidrag för trygghet i anställning). En ordning införs för hur Arbetsförmedlingen ska pröva en persons behov mot de olika insatserna. I vissa fall ändras bestämmelserna om hur lång tid man kan få stöd. Ett bidrag som kompletterar bidragen för lönekostnaderna införs och ersätter anordnarbidragen. I flera fall är de nya bidragen högre än dagens anordnarbidrag.

Nytt ersättningsystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga

Ändringar: Förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar och förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.

SFS: 2017:199 och 2017:200

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Ändringarna innebär att det införs ett nytt system för ersättning för mottagandet av ensamkommande barn och unga, som i huvudsak baseras på schabloner. Ändringarna avser ersättning till kommuner för ensamkommande barn och unga som har beviljats uppehållstillstånd.

Ändring av deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen

Ändring: Förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

SFS: 2017:4

Ikraftträdande: 15 maj 2017

Begränsningen av rätten till arbetslöshetsersättning för den som utför deltidsarbete ändras. Ändringen innebär att arbetslöshetsersättning utbetalas för sammanlagt längst 60 veckor med deltidsarbete inom en ersättningsperiod. Den som är deltidsarbetslös har därmed lika lång omställningstid som den som är helt arbetslös.

Genomförande av sjöfolksdirektivet

Ändringar: Lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, lagen (1982:80) om anställningsskydd, lönegarantilagen (1992:497) och lagen (2011:427) om europeiska företagsråd

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:120 Genomförande av sjöfolksdirektivet

SFS: 2017:361–365

Ikraftträdande: 1 oktober 2017

Ändringarna innebär ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1794 (sjöfolksdirektivet). Sjöfolksdirektivet innebär att sjöfolk har rätt till samma arbetsrättsliga skydd som andra arbetstagare.

Extratjänsterna utvidgas

Ändringar: Förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd

SFS: 2017:461

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Ändringarna innebär bland annat att särskilt anställningsstöd i form av extratjänst utvidgas så att det även kan beviljas till arbetsgivare som bedriver viss kulturell verksamhet samt till barn- och ungdomsverksamhet i inskränkt skattskyldiga idrottsföreningar. Ändringarna gäller även social hjälpverksamhet eller omsorg om barn och ungdom i inskränkt skattskyldiga ideella föreningar och registrerade trossamfund.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad och konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakter hos finansminister Magdalena Andersson:

Pressekreterare Gösta Brunnander

Tfn 072-544 28 66

Pressekreterare Isabel Lundin

Tfn 076-296 46 38

Presskontakt hos civilminister Ardalan Shekarabi:

Pressekreterare Peter Skeppström

Tfn 072-556 06 40

Presskontakt hos finansmarknads- och konsumentminister Per Bolund:

Pressekreterare Anna Söderström

Tfn 072-532 17 13

Nya standarder för dokumentation vid internprissättning och land-för-land-rapportering på skatteområdet

Ny lag: Lag (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet

Ny förordning: Förordning (2017:186) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet

Ändringar: Skatteförfarandelagen (2011:1244) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:47 Dokumentation vid internprissättning och land-för-land-rapportering

SFS: 2017:182–188

Ikraftträdande: 1 april 2017

Syftet med de nya reglerna är att genomföra OECD:s nya standarder för dokumentation vid internprissättning och land-för-land-rapportering på skatteområdet. Reglerna innebär att stora multinationella koncerner ska lämna land-för-land-rapporter till Skatteverket där de ska redovisa vissa

uppgifter om sin verksamhet i respektive land. Skatteverket ska sedan utbyta dessa rapporter med skattemyndigheterna i de berörda länder som deltar i samarbetet. Det tas även in nya regler om dokumentation vid internprissättning som är anpassade till OECD:s nya standard för sådan dokumentation.

Klargöranden om informationsutbyte om finansiella konton

Ändringar: Skatteförfarandelagen (2011:1244), lagen (2015:911) om identifiering av rapporteringspliktiga konton vid automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton, lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:48 Vissa ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton

SFS: 2017:189–192

Ikraftträdande: 1 april 2017

Syftet med ändringarna är att den svenska lagstiftningen om informationsutbyte om finansiella konton närmare ska överensstämma med OECD:s standard. Vissa klargöranden och justeringar görs om finansiella instituts skyldigheter att identifiera rapporteringspliktiga konton och att lämna kontrolluppgifter om sådana konton till Skatteverket. Detta sker inom ramen för den globala standarden för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton. Vissa klargöranden görs även om vilka skyldigheter Skatteverket har vid utbyte av sådana upplysningar.

Förstärkt konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

Ändring: Skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:49 Förstärkt konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

SFS: 2017:194

Ikraftträdande: 1 maj 2017

Ändringen innebär att en näringsidkare utan fast driftställe i Sverige inte längre är undantagen från skyldigheten att använda certifierat kassaregister om försäljning görs mot kontant betalning eller betalning med kontokort. Syftet är att stärka konkurrens på lika villkor i kontantbranschen. Näringsidkaren kan i stället för ett certifierat kassaregister

använda ett kassaregister som har prövats enligt bestämmelserna i ett annat land inom EES, om prövningen visar att registret uppfyller likvärdiga krav.

Nya moderniserade författningar för behandling av personuppgifter i Skatteverkets och Tullverkets brottsbekämpande verksamheter

Nya lagar: Skattebrottsdatalag (2017:452) och tullbrottsdatalag (2017:447)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:89 Skattebrottsdatalag och Prop. 2016/17:91 Tullbrottsdatalag

SFS: 2017:447 och 2017:452

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Syftet med de nya lagarna är att ge Skatteverket och Tullverket möjlighet att behandla personuppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt i sin verksamhet och att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling. De nya lagarna syftar särskilt till att underlätta samverkan med andra brottsbekämpande myndigheter.

Ändrade skatteregler för vattenkraft, kärnkraft och el

Ändringar: Lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1994:1776) om skatt på energi och lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:142 Skatteförslag med anledning av energiöverenskommelsen

SFS: 2017:395, 2017:399 och 2017:401

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Ändringarna är ett led i genomförandet av den blocköverskridande ramöverenskommelse på energiområdet, som slöts mellan regeringen och ytterligare tre riksdagspartier i juni 2016. Överenskommelsen medför beskattningsmässiga ändringar under de kommande åren. Skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer ska fasas ut under en tvåårsperiod med start 2017. Fastighetsskatten för vattenkraftverk ska stegvis sänkas till 0,5 procent av taxeringsvärdet under en fyraårsperiod med start samma år. Dessa åtgärder ska finansieras genom en höjning av normalskattenivån för energiskatten på el. De nu aktuella ändringarna är det första steget av skatteändringarna i överenskommelsen och inne-

bär att skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer sänks till 1 500 kronor per megawatt och kalendermånad den 1 juli 2017, att fastighets- skatten för vattenkraftverk sänks till 2,2 procent av taxeringsvärdet för kalenderåret 2017 samt att normalskattenivån för energiskatten på el höjs till 32,5 öre per kilowattimme den 1 juli 2017.

Ändrade regler kring beskattning vid överlåtelse av fastighet till juridisk person

Ändring: Inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:99 Vårändringsbudget för 2017

SFS: 2017:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Syftet med ändringen är att motverka skatteplanering. Den skatteplanering som ändringen avser att motverka går ut på att paketera en fastighet i ett bolag genom gåva och avyttra andelarna i bolaget till förvärvaren, i stället för att avyttra fastigheten direkt. Eftersom fastighetsägaren enligt tidigare regler skattefritt kunde få en ersättning som nästan motsvarar fastighetens taxeringsvärde vid en sådan paketering, kunde reglerna utnyttjas på ett sätt som inte var avsett. Det medförde ett betydande skattebortfall.

Genom ändringen ska en fastighet anses avyttrad om den överlåts till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag mot ersättning som överstiger ett visst värde. Detta värde ska vara fastighetens skattemässiga värde om fastigheten är en näringsfastighet och dess omkostnadsbelopp om den är en privatbostadsfastighet.

Ändringen tillämpas på överlåtelser av fastigheter som sker efter den 27 oktober 2016.

Utvidgad skattebefrielse för egenproducerad el

Ändringar: Lagen (1994:1776) om skatt på energi, lag (2016:1073) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi samt förordningen (2010:178) om skatt på energi

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:141 Utvidgad skattebefrielse för egenproducerad förnybar el, bet. 2016/17:SkU30, rskr. 2016/17:267

SFS: 2017:408–411

Ikraftträdande: 1 juli 2017

En ny skattenedsättning införs som innebär att energiskatten på förnybar el, inklusive solel, som framställs i små anläggningar på den plats där elen förbrukas, sänks till 0,5 öre per kilowattimme, det vill säga med över 98 procent. Skattebefrielsen uppnås genom ett avdrag för energiskatt på el.

Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Ändring: Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Beslutsunderlag: Prop. 2015/16:176 Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län

SFS: 2016:945

Ikraftträdande: 1 januari 2017

Lagändringen innebär att landstingen i Uppsala, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län tar över det regionala utvecklingsansvaret i respektive län. Dessa landsting har ansökt hos regeringen om att få ta över det regionala utvecklingsansvaret. Ändringen innebär även att de berörda landstingen får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige respektive regionstyrelsen. Vid val ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

Arbetsrättsliga villkor vid upphandling

Ändringar: Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:163 Arbetsrättsliga villkor vid upphandling

SFS: 2017:347

Ikraftträdande: 1 juni 2017

Ändringarna innebär att upphandlande myndigheter och enheter i upphandlingar ska ställa villkor avseende lön, semester och arbetstid, om det är behövt och villkoren går att fastställa. Villkoren ska anges enligt den lägsta nivå som följer av ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige. Innan villkoren bestäms ska berörda centrala arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer ha fått tillfälle att yttra sig om det inte är obehövt. Bestämmelserna ska endast tillämpas för upphandlingar vars värden uppgår till minst gällande tröskelvärden. När svensk rätt inte är tillämplig ska villkoren ställas enligt ILO:s kärnkonventioner.

Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Ändring: Lag (2017:342) om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:129 Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

SFS: 2017:342

Ikraftträdande: Lagändringarna träder i huvudsak i kraft den 1 juni 2017

Lagändringarna innebär att EU:s direktiv om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet) genomförs i svensk rätt. Ändringarna syftar bland annat till att ge bättre insyn i och jämförbarhet för de avgifter som tas ut för konsumenters betalkonton och de betaltjänster som är kopplade till sådana konton. Ändringarna syftar också till att underlätta byte av betalkonton mellan olika betaltjänstleverantörer och innebär dessutom att alla konsumenter som är lagligen bosatta inom EES får rätt till tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för Sveriges militära försvar och dess stödmyndigheter. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Peter Hultqvist:
Pressekreterare Marinette Nyh Radebo
Tfn 072-238 77 44

Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter

Ny förordning: Förordning (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter

Ändring: Förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

Beslutsunderlag: Promemorian Försvarsmaktens möjligheter att stödja polisen med medeltung helikopterkapacitet (Fö2013/1312), Promemoria med förslag till författningsreglering av Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter (Fö2016/01451/RS)

SFS: 2017:112 och 2017:113

Ikraftträdande: 1 april 2017

Av förordningarna framgår att Försvarsmakten på begäran av polisen ska utföra helikoptertransporter som är av större vikt för genomförandet av polisiära insatser.

Veterandagen som allmän flaggdag

Ändring: Förordningen (1982:270) om allmänna flaggdagar

Beslutsunderlag: SOU 2014:27 Svensk veteranpolitik – Ett ansvar för hela samhället

SFS: 2017:441

Ikraftträdande: 14 juli 2017

Veterandagen den 29 maj ska vara allmän flaggdag.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet lagstiftar på en rad olika områden, som statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt samt migrations- och asylrätt. De lagar och förordningar som träder i kraft i samband med halvårsskiftet speglar spridningen av departementets ansvarsområden.

Kontakt

Pressamordnare i Justitiedepartementet:

Miriam Abu Eid

Tfn 072-216 95 65

Presskontakt hos justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

Pressekreterare Sofie Rudh

Tfn 072-545 74 21

Presskontakt hos inrikesminister Anders Ygeman:

Pressekreterare Fredrik Persson

Tfn 072-214 10 58

Stärkt rättssäkerhet för misstänkta och bättre dokumentation av förhör i brottsutredningar

Ändring: Rättegångsbalken, lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:68 Misstänkta rätt till insyn i förundersökning, bet. 2016/17: JuU10, rskr. 2016/17:151

SFS: 2017:176–178

Ikraftträdande: 1 april 2017

Förhör ska i större utsträckning spelas in med ljud eller med både ljud och bild. I ett inspelat förhör gäller sekretess för bilduppgiften. Genom att spela in förhör ökar möjligheterna att i efterhand kunna kontrollera exakt vad någon har sagt. Detta förbättrar brottsutredningarna och bidrar till att öka rättssäkerheten och förutsebarheten för den som misstänks för brott.

Ändringar i lagen tydliggör vilken rätt misstänkta, tilltalade och redan dömda personer har att ta del av utredningsmaterial och i vilken utsträckning de kan få en egen kopia av utredningsmaterialet. Det införs

dessutom en möjlighet att ställa upp förbehåll som begränsar den misstänktes möjlighet att sprida hemliga uppgifter när han eller hon får ta del av utredningsmaterial.

Skärpta straff för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor

Ändringar: Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor och lagen (2003:148) om straff för terroristbrott

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:92 Skärpta straff för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, bet. 2016/17:FöU10, rskr. 2016/17:195

SFS: 2017:264 och 2017:265

Ikraftträdande: 15 maj 2017

Förekomsten av explosiva varor i kriminella kretsar har ökat. Vissa explosiva varor är påtagligt vapenlika och lika farliga som skjutvapen. Mot bakgrund av det och att straffen för vapenbrott har höjts, skärps straffen för allvarliga brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Det införs också en särskild straffskala för brott som är att anse som synnerligen grovt, där straffet är fängelse i lägst tre och högst sex år. Vidare görs vissa ändringar när det gäller de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott ska anses som grovt.

Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå

Ändringar: Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, utlänningslagen (2005:716) och lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:133 Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå

SFS: 2017:352 och 2017:356–358

Ikraftträdande: 1 juni 2017

Den som får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen, och ensamkommande barn som får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt utlänningslagen på grund av att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet, ska kunna få ett uppehållstillstånd med en längre giltighetstid.

Ensamkommande barn som har fått, eller annars skulle få, ett beslut om uppskjuten av- eller utvisning för att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet ska kunna få ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå.

När grunden för det tidigare tillståndet har upphört ska den som studerar och sköter sina studier kunna få ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå för att fortsätta sina studier. Det ska också vara möjligt för den som har fått ett längre eller ett beviljat uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå att beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon kan försörja sig. Det ska dessutom finnas en möjlighet till en etableringsfas på sex månader efter studierna när man kan söka arbete.

Effektivare och mer ändamålsenlig mark- och miljöprocess

Ändringar: Lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar och lagen (2010:983) om upphävande av lagen (1969:246) om domstolar i fastighetsmål

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:95 Vissa åtgärder för en effektivare och mer ändamålsenlig mark- och miljöprocess

SFS: 2017:315 och 2017:316

Ikraftträdande: 1 juni 2017

Lagändringarna innebär att prövningen i första instans av särskilda rättsmedel som gäller vissa kommunala beslut flyttas från Högsta domstolen till Mark- och miljööverdomstolen. Ändringarna innebär också att det införs bestämmelser för prövningen av särskilda rättsmedel som gäller de tidigare fastighetsdomstolarnas avgöranden och bestämmelser för gemensam handläggning av mål och ärenden och sammansättningsregler för bland annat prövningen av särskilda rättsmedel i mark- och miljödomstol.

EU:s omarbetade insolvensförordning börjar tillämpas

Ny lag: Lag (2017:473) med kompletterande bestämmelser till 2015 års insolvensförordning

Ny förordning: Förordning (2017:485) med kompletterande bestämmelser till 2015 års insolvensförordning

Ändringar: Lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag med flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:125 Kompletterande bestämmelser till 2015 års insolvensförordning

SFS: 2017:473–485

Ikraftträdande: 26 juni 2017

I maj 2015 antog EU en omarbetad insolvensförordning som ska ersätta den tidigare EU-förordningen från 2000. 2015 års insolvensförordning syftar bland annat till att förbättra möjligheterna till en andra chans för skuldsatta företag och privatpersoner och till att fler typer av insolvensförfaranden ska omfattas av EU-reglerna. En följd av detta är att svenska beslut om skuldsanering kommer att gälla även i andra länder inom EU. Lagen och förordningen innehåller kompletterande bestämmelser om bland annat ansökan om att inleda ett insolvensförfarande, kungörande och registrering av utländska beslut om insolvensförfaranden och om handläggningen av frågor som rör samordningsförfaranden för medlemmar i en koncern.

Kroppsbesiktning för att utreda ålder i brottmålsprocessen

Ändring: Rättegångsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:165 Kroppsbesiktning i syfte att utreda ålder i brottmålsprocessen, bet. 2016/17: JuU29, rskr. 2016/17:274

SFS: 2017:435

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Det är av stor vikt att åldersbedömningar i brottmålsprocessen kan göras på ett rättvisande och rättssäkert sätt. Regeringen har därför förtydligat reglerna för när kroppsbesiktning får göras för att utreda den misstänktes ålder. Lagändringen innebär att kroppsbesiktning i syfte att utreda ålder ska få göras på den som skäligen kan misstänkas för ett brott som kan leda till fängelse. En förutsättning ska vara att den misstänktes ålder har betydelse för om påföljd får dömas ut eller betydelse för påföljdsfrågan i övrigt. Det kan till exempel handla om att

avgöra om den misstänkte är straffmyndig eller att åldern annars kan förväntas ha betydelse för valet av påföljd eller straffmätningen.

Ny förordning om statlig ersättning för asylsökande med flera

Ny förordning: Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

SFS: 2017:193

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Förordningen innehåller nya bestämmelser när det gäller ersättning till kommunerna för ensamkommande barn. Det nya systemet bygger på schabloner och innebär att fler ersättningar kan betalas ut automatiskt till kommunerna. Precis som tidigare får kommunerna ansöka om ersättning för utbildning till asylsökande barn och unga.

Meddelarskydd i privata verksamheter

Ny lag: Lag (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:31, bet. 2016/17:KU7

SFS: 2017:151

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Den nya lagen berör anställda och uppdragstagare i privat bedriven verksamhet inom skola, vård och omsorg, som till någon del är offentligt finansierad. De ska ha motsvarande rätt som offentligt anställda att lämna uppgifter om verksamheten för publicering i medier som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, till exempel radio, tv och tidningar. Den som bedriver verksamheten får inte efterforska vem som har lämnat ut uppgifterna och får inte heller utsätta honom eller henne för negativa åtgärder, till exempel avskedande, uppsägning och disciplinpåföljd, på grund av detta. Rätten att lämna uppgifter begränsas av de regler om tystnadsplikt som finns på respektive område och ger inte någon rätt att lämna ut handlingar. Den som ingriper eller efterforskar i strid med lagen kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Avlägsnande – en ny form av särskild handräckning

Ändringar: Utsökningsbalken och lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning och vissa följdändringar i förordningar, bland annat i förordningen (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:159 Avlägsnande – en ny form av särskild handräckning

SFS: 2017:467–472

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Det införs en ny form av särskild handräckning som ska tillämpas vid ett otillåtet besittningstagande när den sökande vill att den svarande ska flytta från hans eller hennes mark eller byggnad. Ändringarna syftar till att göra det enklare för bland andra markägare att få tillbaka besittningen till sin mark, samtidigt som de som uppehåller sig på platsen tillförsäkras en rättssäker process. Det nya, mer effektiva, förfarandet ska kallas för avlägsnande.

För att underlätta för markägaren att få en ansökan om avlägsnande prövad av Kronofogdemyndigheten ska det under vissa förutsättningar vara möjligt att ansöka om avlägsnande utan att behöva lämna uppgifter om vilka de svarande är. Särskilda bestämmelser införs som skyddar rättssäkerheten vid ett avlägsnande. Särskild hänsyn ska tas till om det finns barn på platsen.

Grundavgifterna för verkställighet av ett avlägsnande sänks från 600 kronor till 300 kronor per svarande. Ett takbelopp på 3 000 kronor införs om det är fråga om många svarande.

Utökad samverkan mellan domstolar

Ändringar: Rättegångsbalken, lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:174 Utökad samverkan mellan domstolar

SFS: 2017:542–544

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Justitieråd ges möjlighet att tjänstgöra korsvis i de båda högsta domstolarna. Högsta domstolen får förordna den som är justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen att tjänstgöra i Högsta domstolen. Högsta

förvaltningsdomstolen får på motsvarande sätt förordna den som är justitieråd i Högsta domstolen att tjänstgöra i Högsta förvaltningsdomstolen. Samtliga justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen måste vara lagfarna, vilket redan gäller för justitieråden i Högsta domstolen.

Möjligheten att delegera beredningsåtgärder i hovrätt, tingsrätt, kammarrätt, förvaltningsrätt och hyres- och arrendenämnd utvidgas. Beredningsåtgärder i dessa domstolar får under vissa förutsättningar delegeras även till någon som är anställd vid en annan allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol eller hyresnämnd.

Ökad rättssäkerhet i samband med medling

Ny lag: Lag (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister

Ändringar: Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, följdändringar i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar, förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna samt upphovsrättsförordningen (1993:1212)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:119 Ny lag om medling i vissa upphovsrättstvister och förenklingar i upphovsrättslagen

SFS: 2017:322–326

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Den nya lagen om medling i vissa upphovsrättstvister ökar rättssäkerheten och förutsebarheten i samband med medling mellan upphovsmannaorganisationer och de som använder upphovsrättsligt skyddade verk. Den nya lagen innebär att handläggningen av ärenden flyttar från regeringen till patent- och marknadsdomstolarna. Lagen klargör också vem som kan utses till medlare och under vilka förutsättningar medling kan bli aktuell.

Ändringen i upphovsrättslagen innebär att bibliotek kan anpassa upphovsrättsligt skyddade verk till personer med funktionsnedsättning utan att som i dag hämta särskilt tillstånd från regeringen. Den här åtgärden lättar på den administrativa bördan för bibliotek runt om i landet.

Ny lag om personnamn

Ny lag: Lag (2016:1013) om personnamn

Ny förordning: Förordning (2017:120) om personnamn

Ändringar: Lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2015/16:180 En ny lag om personnamn

SFS: 2016:1013–1017 och 2017:120–122

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Den nya lagen om personnamn syftar till att ge enskilda större möjligheter att själv välja sitt namn. När ett barn föds ska föräldrarna ansöka om både barnets förnamn och efternamn. I den nya lagen finns det fler valmöjligheter än tidigare. En nyhet är att barnet ska kunna få båda föräldrarnas efternamn som ett dubbelt efternamn. Möjligheten att förvärva ett dubbelt efternamn kommer inte bara att gälla barn, utan även vuxna. Ett gift par kommer till exempel att kunna ta varandras efternamn som ett gemensamt dubbelt efternamn. En annan nyhet i den nya lagen är att det inte finns några hinder mot att byta förnamn eller efternamn flera gånger. Det kommer också alltid att vara möjligt att byta tillbaka till ett efternamn som man burit tidigare. Alla ansökningar om namn ska göras till Skatteverket.

Nya regler om framtidsfullmakter och behörighet för anhöriga

Ny lag: Lag (2017:310) om framtidsfullmakter

Ändringar: Föräldrabalken, ärvdabalken, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:30 Framtidsfullmakter – en ny form av ställföreträdarskap för vuxna

SFS: 2017:310–314

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Genom den nya lagen om framtidsfullmakter införs en möjlighet för enskilda att utse någon som kan ha hand om deras personliga och ekonomiska angelägenheter om de senare i livet inte själva kan det. Framtidsfullmakter är ett alternativ till god man eller förvaltare och ett komplement till vanliga fullmakter. En framtidsfullmakt börjar gälla när den enskilde inte längre själv kan fatta beslut. I lagen regleras bland annat hur en framtidsfullmakt upprättas och hur ett uppdrag ska utföras.

En granskare eller överförmyndaren ges möjlighet att begära redovisning av uppdraget. Överförmyndaren ges också rätt att agera om uppdraget missköts. I föräldrabalken införs regler som ger anhöriga rätt att vidta vardagliga åtgärder i ekonomiska frågor när den enskilde inte längre själv kan fatta sådana beslut.

Skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott

Ändringar: Brottsbalken och lagen (1982:316) med förbud mot könsstymning av kvinnor samt vissa följdändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:108 Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott

SFS: 2017:332–338

Ikraftträdande: 1 juli 2017

En straffmättningsreform som beslutades 2010 syftade till att höja straffen för allvarliga våldsbrott. Reformen har i de flesta fall fått ett otillräckligt genomslag och den lagstiftningsmetod som kom till användning har kritiserats. Lagändringarna som träder i kraft den 1 juli innebär att syftet med 2010 års reform bättre förverkligas genom att straffskalorna skärps för vissa allvarliga våldsbrott. Detta görs genom höjda minimistraff för brottstyperna grov misshandel, synnerligen grov misshandel, grovt olaga tvång, grovt olaga hot, grovt rån och grov utpressning. Vidare skärps straffskalorna för brott mot lagen med förbud mot könsstymning av kvinnor.

Nya regler om fakturabedrägerier och andra förmögenhetsbrott

Ändringar: Brottsbalken, terrängkörningslagen (1975:1313) och lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:131 Grovt fordringsbedrägeri och andra förmögenhetsbrott

SFS: 2017:442–445

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Bedrägerier med bluffakturor är ett allvarligt problem för både enskilda och samhället och vållar dessutom svårigheter i rättstillämpningen. Därför införs en straffbestämmelse om grovt fordringsbedrägeri i brottsbalken, som innebär att det blir straffbart att i vilseledande syfte rikta betalningsuppsmaningar till en vidare krets av mottagare. Straffskalan är fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Det regleras att integritetskränkande inslag i samband med skadegörelse och stöld i större utsträckning ska medföra att brotten bedöms som grova. Vidare skärps straffskalorna för skadegörelse och grov skadegörelse. Ett antal brottsbeteckningar ändras, bland annat ändras snatteri till ringa stöld. För vissa förmögenhetsbrott införs dessutom en särskild brottsbeteckning för den grova svårhetsgraden.

Nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater

Ny lag: Lag (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

Ny förordning: Förordning (2017:504) om internationellt polisiärt samarbete

Ändringar: Brottsbalken med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:139 Nya möjligheter till operativt polissamarbete med andra stater, bet. 2016/17: JuU27, rskr. 2016/17:273

SFS: 2017:496–515

Ikraftträdande: 2 juli 2017

Det internationella polissamarbetet utökas genom att bestämmelser om operativt polissamarbete i två EU-beslut, Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet, genomförs i svensk rätt. Rådsbesluten gäller samarbete för att förebygga brott och upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt samarbete för att hantera krissituationer, till exempel terroristattentat. Den svenska polisen ska få samarbeta med utländska myndigheter enligt Prümrådsbeslutet genom att ta emot dels bistånd inom ramen för

gemensamma insatser, dels bistånd vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor. Vidare ska polisen få samarbeta med utländska myndigheter enligt Atlasrådsbeslutet genom att ta emot bistånd från utländska särskilda insatsgrupper. Både vid gemensamma insatser enligt Prömrådsbeslutet och vid operationer med särskilda insatsgrupper enligt Atlasrådsbeslutet ska utländska tjänstemän kunna få polisiära befogenheter i Sverige.

Sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

Ändringar: Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Ändringar sker också bland annat i socialförsäkringsbalken, studiestödslagen (1999:1395) och lagen (2017:527) om studiestartsstöd

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:172 Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

SFS: 2017:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

För att säkerställa ett sammanhållet mottagande, när tidsbegränsade uppehållstillstånd under en period kommer att vara huvudregel i Sverige, görs förändringar i flera lagar. Förändringarna ser till att personer som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som ansöker i tid om ett fortsatt eller ett nytt uppehållstillstånd inte ska behöva återgå till mottagandesystemet eller förlora de förmåner man har rätt till när man har uppehållstillstånd och är folkbokförd i Sverige.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, medier, demokrati, mänskliga rättigheter nationellt, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur. Departementet ansvarar också för arbetet mot diskriminering samt för frågor som rör det civila samhället, trossamfund och begravningsverksamhet.

Kontakt

Presskontakt hos kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke:

Pressekreterare Kristoffer Talltorp

Tfn 072-542 80 32

Bättre förutsättningar för en livskraftig kommersiell radio

Ändring: Radio- och tv-lagen (2010:696)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:136 Vissa frågor om kommersiell radio

SFS: 2017:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Ändringen innebär att Myndigheten för press, radio och tv, när de utformar sändningsområden, inte längre ska utforma sändningsområden som är lokalt avgränsade, utan i stället utgå ifrån vad som främjar konkurrens och mångfald på hela radioområdet. Det öppnar för möjligheten att skapa större sändningsområden än i dag. Dessutom ändras reglerna för hur många tillstånd som en aktör får ha i ett sändningsområde, samt reglerna om överlåtelse och återkallelse av tillstånd. Syftet är att förhindra att enskilda aktörer får ett alltför stort inflytande på radiomarknaden till nackdel för konkurrens och mångfald.

Nya regler gällande utförsel av kulturföremål och kyrkliga kulturminnen

Ändringar: Kulturmiljölagen (1988:950) och kulturmiljöförordningen (1988:1188)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:116 Kulturarvspolitik samt Riksantikvarieämbetets rapport Översyn av regelverket om kulturföremål (Ku2013/1344/KA)

SFS: 2017:561 och 2017:562

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Genom ändringarna i kulturmiljölagen krävs utförseltillstånd för kulturföremål som kan antas ha funnits i Sverige i minst 75 år och som kan vara av stor betydelse för kulturarvet. Det införs kriterier för hur ett kulturföremåls betydelse ska bedömas. För kyrkliga kulturminnen förtydligas att vegetation på kyrkotomter och begravningsplatser skyddas enligt lagen. Länsstyrelserna får möjlighet att fastställa gränserna för kyrkotomter. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får besluta om vilken avgift som gäller när man ansöker om tillstånd att använda en metallsökare.

Genom ändringarna i kulturmiljöförordningen görs reglerna om utförsel av kulturföremål mer ursprungsneutrala. Värdegränserna räknas upp för vissa föremålskategorier. Det införs ett nytt krav på utförseltillstånd för film, fotografier, leksaker, spel och kyrkliga inventarier. Kungliga biblioteket ska pröva ansökningar om utförsel av film, Stiftelsen Nordiska museet ansökningar om utförsel av fotografier, leksaker och spel och Riksantikvarieämbetet ansökningar om utförsel av kyrkliga inventarier. Länsstyrelserna ska rapportera till kommunen och Lantmäterimyndigheten när gränserna för en kyrkotomt har fastställts.

Ny reglering på museiområdet

Ny lag: Museilag (2017:563)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:116 Kulturarvspolitik

SFS: 2017:563

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Museilagen innehåller bestämmelser om det allmänna museiväsendet. Lagen utgår från att det övergripande ändamålet för museerna är att bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Allmänna utgångspunkter för museernas arbete med samlingsförvaltning, kunskapsuppbyggnad och publik verksamhet anges i lagen. Lagen innehåller en särskild bestämmelse om museernas självständiga ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån.

Möjlighet att skänka eller förstöra museiföremål

Ny förordning: Förordning (2017:564) om statliga museers förfoganden över museiföremål

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:116 Kulturarvspolitik

SFS: 2017:564

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Förordningen öppnar upp en möjlighet för de statliga museerna att ge bort och förstöra museiföremål under vissa omständigheter. Det kan till exempel vara när det kulturhistoriska och vetenskapliga värdet är begränsat och bedömningen är att det inte kan överlätas.

Miljö- och energidepartementet

Miljö- och energidepartementet ansvarar för frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giftfri vardag, en hållbar energianvändning och för att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur samt internationellt miljö- och energisamarbete.

Kontakt

Presskontakt hos miljöminister Karolina Skog:

Pressekreterare Hanna Björnfors

Tfn 072-500 92 11

Ny elsäkerhetslag

Ny lag: Elsäkerhetslag (2016:732)

Ny förordning: Elsäkerhetsförordning (2017:218)

Ändring: Förordningen (2007:1121) med instruktion för Elsäkerhetsverket

Beslutsunderlag: Prop. 2015/16:163 Elsäkerhet

SFS: 2016:732, 2017:218 och 2017:219

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Den nya lagen innebär i huvudsak att alla företag som utför elinstallationsarbete ska ha en auktoriserad elinstallatör och ett egenkontrollprogram som säkerställer att arbetet utförs på rätt sätt och av personer med rätt kompetens. Företaget som utför elinstallationsarbete på någon annans anläggning måste anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten. Det är tillsynsmyndigheten som beslutar om auktorisation för elinstallatörer efter ansökan. Det är bara auktoriserade elinstallatörer och personer som omfattas av ett företags egenkontrollprogram som får utföra elinstallationsarbete, med vissa specificerade undantag.

Den nya elsäkerhetsförordningen ersätter elinstallatörsförordningen, starkströmsförordningen och förordningen om elektrisk materiel. Elsäkerhetsförordningen innehåller dels bestämmelser som kompletterar det reformerade systemet för elinstallationsarbete, dels bestämmelser som har förts över från de upphävda förordningarna.

Ändringen i instruktionen för Elsäkerhetsverket gäller följdändringar med hänsyn till den nya terminologi som används i elsäkerhetslagen och elsäkerhetsförordningen.

Ändringar i ellagen och fjärrvärmelagen

Ändringar: Ellagen (1997:857) och fjärrvärmelagen (2008:263)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:73 Funktionskrav för elmätare

SFS: 2017:196 och 2017:197

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Ändringarna i ellagen innebär en utvidgning av elanvändarnas rätt att få timmätning av sin elförbrukning redovisad utan att debiteras merkostnader för detta. Dessutom införs ett nytt bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.

En hänvisning i fjärrvärmelagen till bestämmelser om kommunala juridiska personer i kommunallagen uppdateras så att hänvisningen görs till rätt bestämmelser och med rätt uttryck.

Tydligare avtalsinformation på elfakturor

Ändring: Elförordningen (2013:208)

SFS: 2017:164

Ikraftträdande: 1 juli 2017

De beslutade ändringarna innebär att en elleverantörs faktura till en elanvändare ska innehålla uppgifter om vilket leveransavtal som används och var elanvändaren kan hitta information om vad avtalet innehåller. Om leveransavtalet är ett anvisat avtal, det vill säga att elanvändaren inte aktivt valt ett elhandelsavtal och därför blivit tilldelad ett avtal av elleverantören, så ska det anges i fakturan tillsammans med information om vad det innebär att avtalet är ett anvisat avtal. Energimarknadsinspektionen ansvarar för eventuella ytterligare föreskrifter om vilken information en elleverantörs faktura ska innehålla.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör bostäder och byggande, bolag med statligt ägande, it-politik, näringsliv, landsbygd, livsmedel, regional tillväxt, postfrågor samt transporter och infrastruktur.

Kontakt

Presskontakt hos närings- och innovationsminister Mikael Damberg:

Pressekreterare Daniel Ferreira

Tfn 076-135 56 92

Presskontakt hos infrastrukturminister Anna Johansson:

Pressekreterare Maja Zachrisson

Tfn 070-219 81 64

Presskontakt hos bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson:

Pressekreterare Carl-Martin Vikingsson

Tfn 076-135 38 78

Presskontakt hos landsbygdsminister Sven-Erik Bucht:

Pressekreterare Maria Soläng

Tfn 072-206 19 47

Nya körkortsregler för bosatta utanför EES

Ändring: Lag (2017:272) om ändring i körkortslagen (1998:488)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:83 Några körkortsfrågor

SFS: 2017:272

Ikraftträdande: 1 maj 2017

Lagen innehåller bland annat ändringar i innebörden av körkorts-beteckningarna D1 och D. För att överensstämja med EU-rätten anges begränsningen av antal personer i dessa körkorts-beteckningar till passagerare och inte, som tidigare, till säten. Ändringar införs också gällande förnyelse av körkort: personer permanent bosatta utanför EES kan inte längre förnya sitt körkort i Sverige på samma sätt som tidigare. Lagen gör det också möjligt att medge innehav av körkort med villkor om alkohol trots bruk av narkotika i vissa fall, om narkotikabruk sker i enlighet med läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination.

Krav på tillstånd för att bedriva försöksverksamhet med självkörande fordon

Ny förordning: Förordning (2017:309) om försöksverksamhet med självkörande fordon

Beslutsunderlag: SOU 2016:28 Vägen till självkörande fordon – försöksverksamhet

SFS: 2017:309

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Förordningen om försöksverksamhet med självkörande fordon gäller för fordon som har fått ett beslut om dispens från vissa krav som uppställs i fordonsförordningens bestämmelser. I försöksförordningen finns bestämmelser om krav på tillstånd för att få bedriva försöksverksamhet med självkörande fordon samt bestämmelser som möjliggör för Transportstyrelsen att i sina föreskrifter införa mer detaljerade bestämmelser om detta. Förordningen stadgar att det vid färd med ett självkörande fordon ska finnas en fysisk förare i eller utanför fordonet samt att den som bedriver försöksverksamhet utan tillstånd ska dömas till böter.

Förändrat tillsynssystem för nationella fartyg

Ändring: Fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:135 Ett förändrat tillsynssystem för nationella fartyg

SFS: 2017:306

Ikraftträdande: 1 juni 2017

Ändringarna rör fartygssäkerhetslagen i frågor som handlar om tillsyn över det lite mindre fartygstonnaget. Ändringarna innebär bland annat att det för vissa fartyg införs en ny form av tillsynsförrättning – dokumentationskontroll – som utgår från krav på egenkontroll. Dessutom ändras ett av kriterierna för att avgöra om ett handelsfartyg ska ha ett så kallat fartcertifikat eller inte. Det ändras från bruttodräktighet 20 till en skrovlängd på minst 15 meter. För fritidsfartyg är ändringen från bruttodräktighet 100 till överstigande 24 meter. Bruttodräktighet är ett volymmått på fartyg och fartcertifikat är ett bevis på att ett fartyg vid tillsyn har befunnits sjövärdigt.

Planeringsbesked och fler bygglovsbefriade åtgärder

Ändringar: Plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:151 Fler steg för en effektivare plan- och bygglag

SFS: 2017:423 och 2017:424

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Ändringarna innebär att en kommun, under arbetet med att ta fram en detaljplan, ska kunna begära ett planeringsbesked från länsstyrelsen i de frågor som staten råder över. En tidsfrist på två månader införs för länsstyrelsens beslut att upphäva en kommuns beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser efter överprövning. Ändringarna innebär även att fler detaljplaner ska kunna antas av kommunstyrelse eller byggnadsnämnd. Dessutom undantas fler åtgärder från bygglovskravet både inom och utanför detaljplanelagt område. Slutligen innebär ändringarna att bygglovsbefriade åtgärder som får vidtas i strid med detaljplan inte ska beaktas vid en senare bedömning av ett byggnadsverks eller en åtgärds förenlighet med detaljplanen.

Ändrade riktvärden för trafikbuller vid bostadsbyggnader

Ändring: Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader

SFS: 2017:359

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Riktvärdet för buller från spårtrafik och vägar vid bostadsbyggnader höjs. Ljudnivån vid en bostadsbyggnads fasad höjs från 55 dBA till 60 dBA och för en bostad om högst 35 kvadratmeter höjs den ekvivalenta ljudnivån vid bostadsbyggnadens fasad från 60 dBA till 65 dBA. De nya riktvärdena får tillämpas på planärenden som har påbörjats från och med den 2 januari 2015.

Förbud mot utsläpp av orenat barlastvatten

Ändring: Barlastvattenlagen (2009:1165) och barlastvattenförordningen (2017:74)

Beslutsunderlag: Prop. 2008/09:229 Anslutning till och genomförande av barlastvattenkonventionen

SFS: 2009:1165 och 2017:74

Ikraftträdande: 8 september 2017

Barlastvattenlagen och barlastvattenförordningen genomför den så kallade barlastvattenkonventionen och innebär att barlastvatten inte får släppas ut från fartyg utan att först ha renats från vattenlevande organismer och patogener. Reningen ska ske genom godkända reningsystem som ska installeras ombord på fartygen. Det finns också vissa möjligheter att i stället för att rena barlastvattnet ombord byta ut det till havs eller lämna barlastvattnet i särskilda mottagningsanordningar i hamn. Syftet är att begränsa spridningen av främmande vattenlevande organismer som kan rubba den ekologiska balansen och skada miljön, människors hälsa eller egendom och resurser. Alla fartyg med en bruttodräktighet på minst 400 ska ha ett certifikat som visar att de uppfyller kraven på hantering av barlastvattnet. Vid anlop i en stats hamnar har den staten rätt att kontrollera om fartyget uppfyller kraven och kan vidta åtgärder, till exempel förbjuda hamnanlop eller vidare färd, om kraven inte är uppfyllda. Vid överträdelser kan även en avgift tas ut.

Nya kombinationer av registreringsnummer för fordon

Ändring: Förordningen (2001:650) om vägtrafikregister

SFS: 2017:98

Ikraftträdande: 1 april 2017

En regel införs som innebär att den sista siffran i ett registreringsnummer för fordon får ersättas med en bokstav. Syftet är att öka antalet möjliga kombinationer av registreringsnummer och utgöra ett komplement till den ordning som redan gäller. Ett registreringsnummer ska fortsatt bestå av sex tecken med den skillnaden att sista siffran får ersättas med en bokstav. Något utbyte av registreringsskyltar är således inte aktuellt.

Besiktning av fordon

Ändring: Fordonsförordningen (2009:211)

SFS: 2016:1217

Ikraftträdande: 20 maj 2017

Besiktningens intervallen behålls men slutsifferstyrning och inställelse-terminer slopas. Det innebär att ett fordon ska besiktigas lika ofta som tidigare men med den skillnaden att den tid inom vilken besiktningen kan utföras har blivit något kortare. Ändringarna kommer att tillämpas första gången för besiktningar som genomförs från den 20 maj 2018.

Värdeåterföring vid satsningar på transportinfrastruktur

Ändringar: Plan- och bygglagen (2010:900) och lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:45 Värdeåterföring vid satsningar på transportinfrastruktur

SFS: 2017:180 och 2017:181

Ikraftträdande: 1 april 2017

Ändringar i plan- och bygglagen syftar till att göra det möjligt att på frivillig väg återföra till samhället delar av den värdeökning för fastigheter som uppstår till följd av stora investeringar i transportinfrastruktur (värdeåterföring). Värdeåterföring kan ske genom att en kommun som medfinansierar statlig eller landstingskommunal transportinfrastruktur får förhandla med en byggherre eller fastighetsägare om att ersätta kommunen för en del av den medfinansiering som kommunen lämnar (medfinansieringsersättning). Ändringar i lagen om vissa kommunala befogenheter förtydligar att kommuner även får medfinansiera byggande av järnväg, vilket innefattar tunnelbana och spårväg, som ett landsting är huvudman för.

Tidsbegränsade bygglov för bostäder

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:137 Tidsbegränsade bygglov för bostäder

SFS: 2017:266 och 2017:267

Ikraftträdande: 1 maj 2017

En ny bestämmelse införs i plan- och bygglagen som gör det enklare att använda tidsbegränsade bygglov för byggnader för bostadsändamål. Syftet med den nya bestämmelsen är att göra det möjligt att använda tillfälliga bostäder som ett komplement till permanent byggande där bostadsbehovet inte fullt ut kan tillgodoses genom ordinarie plan- och byggprocesser. Kravet på att behovet av åtgärden är tillfälligt ersätts med ett krav på att platsen kan återställas. Ett tidsbegränsat bygglov får ges för sammanlagt högst 15 år. Den nya bestämmelsen är tillfällig och upphör att gälla den 1 maj 2023.

Viktiga meddelanden till allmänheten via telefon

Ändring: Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:113 Viktiga meddelanden till allmänheten via telefon, bet. 2016/17: FöU12, rskr. 2016/17:258

SFS: 2017:406

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Sedan länge har varnings- och informationssystemet omfattat meddelanden i radio och tv samt utomhusvarning. Numera skickas meddelanden även till fasta telefoner och till mobilabonnenter med registrerad adress i ett drabbat område. För att ytterligare förbättra förutsättningarna för att nå ut till personer som kan vara drabbade av en olycka eller en allvarlig händelse genomförs lagändringar som innebär att viktiga meddelanden till allmänheten kan skickas till mobiltelefoner som använts i ett drabbat område. Mobiloperatörer blir skyldiga att avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelandena och får för det ändamålet rätt att behandla bland annat uppgifter om mobiltelefoners position. Det införs även bestämmelser om när uppgifterna ska utplånas.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd. De handlar om att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får den vård de behöver. De omfattar försäkringar för att människor ska vara ekonomiskt trygga när de är sjuka, äldre eller när barnen är små. Omsorg om personer med sociala svårigheter, med funktionsnedsättning eller om äldre är andra frågor. Dessutom arbetar departementet med rättigheter för barn, funktionshinderspolitik och med jämställdhet mellan kvinnor och män.

Kontakt

Presskontakt hos socialförsäkringsminister Annika Strandhäll:
Pressekreterare Victor Harju
Tfn 072-504 36 70

Presskontakt hos folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister Gabriel Wikström:
Pressekreterare Karin Boman Röding
Tfn 076-116 65 62

Presskontakt hos barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér:
Pressekreterare Joanna Abrahamsson
Tfn 072-543 84 89

Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre

Ändringar: Lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017

SFS: 2016:1298 och 2016:1302

Ikraftträdande: 1 januari 2017

Ändringen innebär att vårdavgifter och andra avgifter för sådan öppen hälso- och sjukvård med mera som ingår i högkostnadsskyddet inte får tas ut för patienter som är 85 år eller äldre. Ändringen i socialtjänstlagen innebär att kommuner inte får minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av sådan avgiftsfrihet som avses i 26 § hälso- och sjukvårdslagen.

Avgiftsfri tandvård för personer till och med det år då de fyller 21 år

Ändringar: Lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) och lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017

SFS: 2016:1299 och 2016:1285

Ikraftträdande: 1 januari 2017

Ändringarna innebär att folktandvården ska svara för regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år de fyller 21 år, i stället för som tidigare 19 år. Som en följd av förslaget ändras även åldersgränsen i lagen om statligt tandvårdsstöd.

Kostnadsfria preventivmedel för personer under 21 år

Ändring: Lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017

SFS: 2016:1284

Ikraftträdande: 1 januari 2017

Ändringen innebär att preventivmedel inom läkemedelsförmånerna ska vara kostnadsfria för personer som vid inköpstillfället inte har fyllt 21 år.

Ny lag och förordning om hur hälso- och sjukvårdsverksamhet ska organiseras och bedrivas

Ny lag: Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)

Ny förordning: Hälso- och sjukvårdsförordning (2017:80)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:43 En ny hälso- och sjukvårdslag

SFS: 2017:30 och 2017:80

Ikraftträdande: 1 april 2017

Den nya lagen ersätter den gamla hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Lagen har en ny struktur och uppbyggnad men innehåller enbart ett mindre antal ändringar i sak och ett fåtal nya bestämmelser i förhållande till den äldre lagen. Vissa bestämmelser i den gamla lagen har förts över till en ny hälso- och sjukvårdsförordning. Den nya förordningen ersätter även vissa förordningar på hälso- och sjukvårdsområdet, till exempel förordningen om vårdgaranti.

Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Ny lag: Lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Ny förordning: Förordning (2017:212) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Ändringar: Socialtjänstlagen (2001:453), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och socialtjänstförordningen (2001:937)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:59 Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

SFS: 2017:209–213

Ikraftträdande: 15 april 2017

Tillståndsplikt införs för enskilda utförare som sluter avtal med en kommun om att bedriva enskild verksamhet i form av vissa boenden, hem och öppna verksamheter. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) prövar frågan om tillstånd. Vidare införs krav på tillstånd från IVO för att yrkesmässigt få bedriva verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn. Det införs även en ny lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Slutligen införs bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Ökad patientmedverkan vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård

Ändringar: Lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:94 Ökad patientmedverkan vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård

SFS: 2017:369 och 2017:370

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Lagändringarna syftar till att skapa bättre förutsättningar för patienter att vara delaktiga i vård som ges med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård samt lagen om rättspsykiatrisk vård. Ändringarna innebär bland annat att en samordnad vårdplan inom den öppna tvångsvården

så långt det är möjligt ska utformas i samråd med patienten och, om det inte är olämpligt, med patientens närstående. Vidare ska patientens inställning till de insatser som anges i den samordnade vårdplanen så långt som möjligt redovisas i samband med ansökningar om vård. Chefsöverläkaren ska vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård se till att en patient, så snart patientens tillstånd tillåter, erbjuds uppföljningssamtal efter en genomförd tvångsåtgärd. Det förtydligas också att en patient inom psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård, om det är nödvändigt och efter beslut av chefsöverläkaren, får ges behandling utan samtycke.

Ny lag och förordning om elektroniska cigaretter

Ny lag: Lag (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Ny förordning: Förordning (2017:429) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:132 Genomförande av tobaksprodukt-direktivets bestämmelser om e-cigaretter

SFS: 2017:425 och 2017:429

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Genom lagen genomförs bestämmelserna om elektroniska cigaretter i EU:s tobaksprodukt-direktiv (2014/40/EU). Vidare införs bland annat bestämmelser om att elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare inte får säljas till den som inte har fyllt 18 år, bestämmelser om anmälningskyldighet vid försäljning och om straffansvar.

Förhöjt allmänt tandvårdsbidrag från 65 år

Ändring: Förordning om ändring i förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd

Beslutsunderlag: SOU 2015:76 Ett tandvårdsstöd för alla – Fler och starkare patienter

SFS: 2017:433

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Ändringen innebär att även personer mellan 65 och 74 år får rätt till det högre allmänna tandvårdsbidraget på 300 kronor per år.

Tillgång till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner för den vars uppehållstillstånd har upphört att gälla

Ändring: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:172 Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

SFS: 2017:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Enligt socialförsäkringsbalken får bosättningsbaserade förmåner lämnas till en person som enligt utlänningslagen (2005:217) behöver ha uppehållstillstånd, tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla. Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom gjort bedömningen att detta innebär att en person inte kan få bosättningsbaserade förmåner efter det att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har upphört att gälla (HFD 2016 ref. 43).

Lagändringen innebär att den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan fortsätta att få förmåner om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har löpt ut. Ansökan ska även avse ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om en sådan ansökan om uppehållstillstånd avslås får förmåner dock inte längre betalas ut.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik.

Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarförsörjning, etablering av nyanlända i skolan och levnadsvillkor för unga.

Departementet arbetar även med frågor om bland annat universitets och högskolors verksamhet, forskningsfinansiering och studiefinansiering.

Kontakt

Presskontakter hos utbildningsminister Gustav Fridolin:

Pressekreterare Emma Stark

Tfn 072-551 16 05

Pressekreterare Martin Kling

Tfn 070-539 57 29

Presskontakt hos gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström:

Pressekreterare Helena Paues

Tfn 072-209 45 20

Presskontakt hos minister för högre utbildning och forskning

Helene Hellmark Knutsson:

Pressekreterare Jens Petersen

Tfn 070-293 69 35

Nytt rekryterande studiestöd

Ny lag: Lag (2017:527) om studiestartsstöd

Ny förordning: Förordning (2017:532) om studiestartsstöd

Ändringar: Socialförsäkringsbalken, inkomstskattelagen (1999:1229), studiestödslagen (1999:1395), lagen (2003:1067) om särskild bestämmelse om bostadsbidrag, förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd, studie-
stödsförordningen (2000:655), förordningen (2000:1418) om tillämp-
ningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst,
förordningen (2002:623) om behandling av personuppgifter i den arbets-
marknadspolitiska verksamheten, förordningen (2007:1071) med
instruktion för Centrala studiestödsnämnden, förordningen (2007:1348)
med instruktion för Överklagandenämnden för studiestöd och studie-
stödsdataförordningen (2009:321)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:158 Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd

SFS: 2017:527–540

Ikraftträdande: 2 juli 2017

Genom en ny lag införs ett nytt studiestöd, studiestartsstöd, som komplement till studiemedelssystemet. Syftet med stödet är att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Studiestartsstödet består av enbart bidrag och lämnas i mån av medel. Kommunerna ska kunna använda stödet som ett redskap i arbetet med att verka för att vuxna deltar i utbildning. En kommun som väljer att använda stödet ska bland annat pröva vilka personer som kan anses ha kort utbildning och stort utbildningsbehov. Centrala studiestödsnämnden (CSN) ska därefter pröva övriga villkor och betala ut stödet. De grundläggande målen och villkoren för stödet regleras i den nya lagen, medan detaljerna regleras i den nya förordningen. Vissa följdändringar görs i andra lagar och förordningar.

Tydligare regler om studiestöd för personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd

Ändringar: Studiestödslagen (1999:1395) och lagen (2017:527) om studiestartsstöd

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:172 Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

SFS: 2017:000 och 2017:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Ändringarna innebär att det tydliggörs att den som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tillfälliga lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, eller som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen, har samma rätt till studiehjälp, studiemedel och studiestartsstöd som personer som har beviljats permanent uppehållstillstånd. Rätten till dessa studiestöd kan kvarstå även efter det att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har upphört att gälla, om vissa villkor är uppfyllda.

Betyg införs på försök från och med årskurs 4 under frivilliga former

Ny förordning: Förordning (2017:175) om försöksverksamhet med betyg från årskurs 4 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och från årskurs 5 i specialskolan

Ändring: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:46 En försöksverksamhet med betyg från och med årskurs 4

SFS: 2017:174 och 2017:175

Ikraftträdande: 1 april 2017

Ändringen i skollagen innebär att en försöksverksamhet får genomföras som omfattar högst hundra skolenheter och som gäller betygssättning i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan. Den nya förordningen innehåller bestämmelser om sådan försöksverksamhet med start från och med läsåret 2017/18 och som längst till och med juni 2021. Skolhuvudmannen får ansöka om deltagande i försöksverksamheten. En förutsättning är att det finns intresse för deltagande hos den berörda skolans ledning och lärare. Dessutom ska berörda föräldrar och elever ha fått möjlighet att yttra sig. Huvudmannen ska också i möjligaste mån ha tagit hänsyn till deras synpunkter innan en ansökan görs om att få delta i försöksverksamheten.

Lovskola ska erbjudas

Ändring: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:156 En skyldighet att erbjuda lovskola

SFS: 2017:571

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Det har tidigare varit frivilligt för skolhuvudmän att anordna lovskola. Nu blir huvudmännen enligt skollagen skyldiga att i vissa situationer erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov. Elever som avslutat årskurs 8 och som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan och elever som avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått sådan behörighet har rätt till lovskola. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 8 respektive 9 och uppgå till minst 50 timmar i båda fallen. Den tid som en elev har deltagit i en lovskola under perioden från och med augusti det år eleven påbörjar

årskurs 8 respektive 9 till och med vårterminen påföljande år, får räknas av från ett erbjudande om lovskola.

Ökad digital kompetens

Ändringar: Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, förordningen (SKOLFS 2010:255) om läroplan för grundsärskolan, förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan, förordningen (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program, förordningen (SKOLFS 2010:261) om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena, förordningen (SKOLFS 2013:148) om läroplan för gymnasiesärskolan samt förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen

Beslutsunderlag: Nationell strategi för digitaliseringen av skolväsendet avseende förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet samt den obligatoriska skolan och nationell strategi för digitaliseringen av skolväsendet avseende gymnasiet, gymnasiesärskolan och skolväsendet för vuxna (dnr U2016/01646/S)

SKOLFS: 2017:10–18

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Digital kompetens blir i takt med digitaliseringens utveckling allt viktigare för att förbereda eleverna för ett aktivt deltagande i ett alltmer teknikorienterat arbets- och samhällsliv. För att säkerställa en likvärdighet när det gäller digital kompetens som en del av undervisningen i skolväsendet, ändras läroplansförordningarna och vissa andra förordningar. Förordningsändringarna förstärker och tydliggör skolans uppdrag att bidra till att elever utvecklar sin digitala kompetens. Ändringarna ska bidra till att stärka elevernas förmåga att förhålla sig till medier och information på ett kritiskt och ansvarsfullt sätt. De ska också bidra till att stärka elevernas förmåga att lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt med användning av digital teknik.

Utökad statsbidrag för handledare inom Läslyftet

Ändring: Förordningen (2015:42) om statsbidrag för handledare i läs- och skrivutveckling

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017

SFS: 2016:1372

Ikraftträdande: 31 mars 2017

Satsningen på handledare i fortbildningen utvidgas. Statsbidrag får nu lämnas även till huvudmän inom förskolan, utöver, som tidigare, till huvudmän inom förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Bidrag får även lämnas för handledare i språkutveckling, och inte bara i läs- och skrivutveckling, för lärare och förskollärare som deltar i Läslyftet. Förordningen om statsbidrag för handledare i läs- och skrivutveckling byter också namn till förordningen om statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling.

Försöksverksamhet med branschskolor inleds

Ny lag: Lag (2017:572) om försöksverksamhet med branschskolor

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:161 En försöksverksamhet med branschskolor

SFS: 2017:572

Ikraftträdande: 1 augusti 2017

Genom den nya lagen införs bestämmelser om en försöksverksamhet med branschskolor. Lagen ska tillämpas på utbildning efter den 1 juli 2018 och lagen upphör att gälla vid utgången av juni 2023. Försöksverksamheten innebär att en huvudman för utbildning på ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller för kommunal vuxenutbildning enligt skollagen, med bibehållet huvudmannaskap får sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad). Endast en kommun, ett landsting eller en enskild fysisk eller juridisk person som uppfyller vissa villkor ska efter ansökan till Statens skolverk kunna få ett godkännande att bedriva branschskola.

Försöksverksamheten med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning utvidgas

Ändring: Förordningen (2008:793) om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning

SFS: 2017:541

Ikraftträdande: 15 juli 2017

Ändringarna innebär att försöksverksamheten med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning får avse teknikvetenskapliga ämnen, förutom som i dag matematik eller naturvetenskapliga, samhällsvetenskapliga eller humanistiska ämnen. Spetsutbildningen innehåller gymnasiekurser med särskild fördjupning och breddning inom det ämne eller ämnesområde som spetsutbildningen är inriktad mot. En elev i spetsutbildningen ska också kunna läsa kurser vid ett universitet eller en högskola vid sidan av sina gymnasiestudier.

Skolverket ska få fatta beslut om deltagande i försöksverksamheten för högst fem utbildningar som avser teknikvetenskapliga ämnen. Samtidigt ökas det högsta totala antal utbildningar som får ingå i försöksverksamheten med fem.

Utbildningsbidraget för doktorander tas bort

Ändringar: Upphävande av förordningen (1995:938) om utbildningsbidrag för doktorander, ändring i socialförsäkringsbalken, lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde, lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift, inkomstskattelagen (1999:1229), studiestödslagen (1999:1395), diskrimineringslagen (2008:567), högskoleförordningen (1993:100), förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2000:1418) om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst samt upphävande av förordningen (1988:245) om grupplivförsäkring för doktorander

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft

SFS: 2017:277 och 2017:278, 2017:280–286, 2017:300 och 2017:301

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Utbildningsbidraget tas bort som finansieringsform för doktorander, eftersom det används allt mindre. Bidraget tas bort vid utgången av juni 2017, då förordningen om utbildningsbidrag för doktorander upphör att gälla. Den som har beviljats utbildningsbidrag för doktorander före den 1 juli 2017 har dock möjlighet att fortsätta att finansiera doktorandutbildningen med utbildningsbidrag till och med juni 2022.

Till följd av att utbildningsbidraget avskaffas upphävs också förordningen om grupplivförsäkring för doktorander och bestämmelser om doktorander med utbildningsbidrag tas bort ur andra författningar.

Universitet och högskolor får större möjligheter att bedriva uppdragsutbildning

Ändring: Förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor

SFS: 2017:206

Ikraftträdande: 1 maj 2017

Ändringen innebär att statliga universitet och högskolor ges möjlighet att bedriva uppdragsutbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl även på uppdrag av någon annan än en offentlig uppdragsgivare.

Möjligt att erbjuda behörighetsgivande förutbildning och anordna enstaka kurs inom yrkeshögskolan

Ny förordning: Förordning (2017:13) om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan

Ändring: Förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan

Beslutsunderlag: Prop. 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap och Ds 2015:41 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap

SFS: 2017:13 och 2017:15

Ikraftträdande: 7 mars 2017

Den nya förordningen gör det möjligt att erbjuda behörighetsgivande förutbildning i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning. Förutbildningen får dock bara erbjudas om det finns, eller kan antas finnas, brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen. Det ska också finnas behov av kvalificerad arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge. Förutbildningen ska

ge den studerande kunskaper som motsvarar de krav på behörighet som är uppställda för den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen. Ändringarna i förordningen om yrkeshögskolan gör det bland annat möjligt att anordna enstaka kurser av mindre omfattning inom yrkeshögskolan.

Lättare att jämföra intyg från folkhögskolan med andra kvalifikationer

Ändringar: Förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande och förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen

SFS: 2017:275 och 2017:276

Ikraftträdande: 1 juli 2017

Folkhögskolans allmänna kurser nivåplaceras i förordningen om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. På så sätt blir det lättare att jämföra nivån på dessa intyg med kvalifikationer som till exempel examen eller slutbetyg från andra utbildningar.

Den nationella referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande har sin bakgrund i en EU-rekommendation. Referensramen har åtta nivåer. De olika nivåerna motsvarar vissa resultat av lärande. Syftet med referensramen är att underlätta nationella och internationella jämförelser av nivån på kvalifikationer från olika utbildningar. Detta förbättrar anställningsbarheten, rörligheten och den sociala integrationen för arbetstagare och studerande inom EU.

I förordningen om statsbidrag till folkbildningen införs bestämmelser om kraven på resultat av lärande på folkhögskolans allmänna kurser. Även bestämmelser om kvalitetssäkringsarbete införs.

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet ansvarar, tillsammans med utlandsmyndigheterna, för Sveriges förbindelser med andra länder. På Utrikesdepartementet formuleras de handlingsalternativ som ligger till grund för regeringens ställningstaganden i utrikes- och biståndspolitiska frågor samt i frågor om internationell handelspolitik.

Kontakt

Presskontakter hos utrikesminister Margot Wallström:

Pressekreterare Erik Wirkensjö

Tfn 070-317 64 71

Pressekreterare Pezhman Fivrin

Tfn 072-526 68 18

Presskontakt hos ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin:

Pressekreterare Mikaela Kotschack

Tfn 073-062 90 04

Presskontakt hos EU- och handelsminister Ann Linde:

Pressekreterare Darina Agha

Tfn 072-708 16 27

De frågor som Utrikesdepartementet ansvarar för regleras sällan genom lag eller förordning. Undantag är lagstiftningsarbetet inom EU-området och för de förordningar som upprättas för att tydliggöra vilka uppgifter myndigheter som sorterar under Utrikesdepartementet har.

Till halvårsskiftet 2017 träder inga lagar i kraft inom Utrikesdepartementets ansvarsområden.

Statsrådsberedningen

Växel: 08-405 10 00

103 33 Stockholm